

УДК 342.9

В. В. Тильчик*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки
Національного університету державної фіскальної служби України***СПОРИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ
КОНФЛІКТНОГО ПІДХОДУ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ**

Спір у сфері публічно-правових відносин, як неодноразово зазначалося та ілюструвалося в наукових дослідженнях, постійно знаходиться в полі зору наукової спільноти. Визначенню його природи, сутності та змісту, процедур вирішення приділена увага значної кількості вчених із метою забезпечення можливості формування доктринальних положень.

У 2013 році вийшла друком Права доктрина України у п'яти томах [1]. Загальновизнані підходи до розуміння поняття спору у сфері публічно-правових відносин складають частину змісту сучасних публічно-правових доктрин, зокрема тих, що розкривають теоретико-правові засади адміністративного судочинства України [2, с. 241–269, 328–348]. Вихідними положеннями вчення про формування основних засад адміністративного судочинства є теоретичне опрацювання поняття «публічно-правовий спір», який (у значній кількості підходів до визначення його сутності) розуміється як форма юридичного конфлікту, поряд із такою формою, як делікт. Подальше ж розмежування вказаних категорій здійснюється шляхом визначення належності до приватноправової та публічно-правової сфери відносин [3, с. 333].

Положення вітчизняної доктрини про спір у сфері публічно-правових відносин формувалися передусім під впливом радянської правової науки. У текстах досліджень (дисертаційних, реферативних, інших наукових публікаціях) неважко помітити, що підґрунтям більшості наукових публікацій були роботи таких вчених, як: Н.Ю. Хаманьова [4], О.Б. Зеленцов [5], Старілов [6], Є.Б. Лупарев [7], А.К. Саркісов [8], Н.В. Сухарева [9] та деяких інших. Слід зазначити, що в сучасних роботах молодих вчених перелік науковців у рубриці «Аналіз останніх досліджень і публікацій» складається дещо інтуїтивно. Розглядаючи «першоджерела», дослідники зупиняються на аналізі лише сучасних проблем, вирішення яких пропонується з урахуванням пропозицій саме згаданих вище науковців. Таким чином, варто вказати, що на сьогодні проблематика визначення поняття спору, з урахуванням суттєвого перегляду положень, визнаних вітчизняною правовою доктриною, не піддавалася ґрунтовному переосмисленню.

Є.Б. Лупарев, розглядаючи тенденції розвитку та конкретні теоретичні конструкції сучасної теорії адміністративно-правового спору, зазначає про те, що їх розвиток зумовлений двома основними підходами: конфліктним та підходом із позиції теорії комплексних правовідносин, оскільки інші, зокрема матеріальний (суб'єктний та предметний), процесуальний, передпроцесуальний, дуалістичний підходи тощо – не дають повноцінного уявлення про сутність такої категорії спорів [10, с. 115]. Варто констатувати, що схожі підходи сформувалися як результат наукового пошуку вітчизняних вчених.

Серед останніх публікацій, присвячених вирішенню спорів у сфері публічно-правових відносин, варто назвати дослідження М.В. Жернакова, який, слідуючи положенням вітчизняної доктрини, здійснив комплексне дослідження податкових спорів, зокрема, за напрямом реформування механізмів їх вирішення. При цьому, розкриваючи юридичну природу податкового конфлікту, автор вказує на те, що: по-перше, юридичне регулювання в певних випадках породжує парадокс, сутність якого полягає в тому, що, намагаючись упорядкувати суспільні відносини, виключити підстави виникнення конфлікту (*очевидно соціального* – курсив авт.), через механізм примусу «воно» (таке упорядкування – *авт.*) водночас сприяє виникненню конфліктних відносин. Далі вчений акцентує увагу на тому, що юридичне регулювання в жодному разі не гарантує виникнення конфлікту, і описаний парадокс можливий лише у випадку внутрішнього несприйняття норми права суб'єктом, на якого спрямоване регулювання. Варто констатувати, що дослідник дещо захопився встановленням сутності конфлікту, оскільки, описуючи його природу в податково-правовому регулюванні, виділяє його рівні: перший – інституційний, у межах нього вирішуються об'єктивність та доцільність взагалі існування такого явища, як оподаткування, другий – характеризує відносини на межі фінансово-правових інститутів публічних доходів та публічних видатків. На його думку, на другому рівні відбувається об'єктивне і чітке узгодження коштів, які платник передає як податки та збори, зокрема й фінансове забезпечення соціальних потреб і суспільного розвитку, з метою чого такі кошти збираються державою.

Наведене твердження ґрунтується на положеннях, представлених автором у підрозділі «Підстави виникнення податкових спорів», в якому формулюються низка принципів висновків: по-перше, податковий спір трактується як розбіжність у позиціях сторін податкового правовідношення, баченні ситуації або індивідуальному тлумаченні норм податкового законодавства. По-друге, далі за текстом наукової праці дослідник здійснює характеристику «*процедурного регулювання подолання податкових конфліктів – вирішення податкових спорів для врегулювання спірних конфліктних відносин*», констатує при цьому «*перехід до інших правовідносин – адміністративних процедур, які передбачають притягнення осіб до відповідальності*» (курсив – авт.). До таких процедур (вирішення спорів) відносяться процедури, врегульовані КАС України. По-третє, вказані процедури (податкові) є одним із видів адміністративних процедур, що підпадають під предмет адміністративного процедурного регулювання [11, с. 22, 24, 67, 73]. Підсумовуючи позицію вченого, варто зауважити, що податковий спір трактується крізь призму процесуальної форми вирішення конфлікту, який подано в дослідженні дещо розмито, оскільки, враховуючи представлені «рівні конфлікту», а згодом і їх конкретизацію, не дає можливості стверджувати про те, що, до прикладу, «доцільність існування оподаткування» може вирішуватися у формі спору. Вказані складнощі викликані тим, що дослідник не виділив ознаку податкових правовідносин – «потенційно конфліктні», а вказав на різновиди конфлікту в його соціальному сенсі, ототожнивши з явищем правової дійсності – податковим спором. У даному контексті ототожнення конфлікту та спору навряд чи може витримати критику з причини, що, як мінімум, у дослідженнях з права мова може йти про спір у сфері податково-правових відносин, а не про конфлікт у розумінні його індивідуально-психологічної чи соціальної детермінації.

О.П. Рябченко, досліджуючи категорію «публічно-правовий спір» у частині розмежування його предмету з метою віднесення до конституційної та адміністративної юрисдикції, вказує на науковий доробок Ю. Барабаша, в межах якого науковець акцентує увагу на тому, що не в кожному випадку спір є формою конфлікту, і наголошує на відсутності синонімічності понять «конституційно-правовий спір» і «державно-правовий конфлікт» [12, с. 20–22]. Вказане твердження спонукає до висновку, що серед представлених у науці ознак правового спору відсутня та, яка дозволяє виокремити спір серед інших соціально-правових явищ. Позитивним моментом є наголос на законності як основній ознаці правового спору, що означає можливість його виникнення та вирішення у правовій площині. Причому за таких обставин

не виключається можливість сприйняття категорій юридичного конфлікту і правового спору як загального і конкретного відповідно [13, с. 177]. Для визначення поняття спору в публічно-правових відносинах цінним є твердження про правову природу такого спору, яке надасть можливість відмежувати явища правового змісту від явищ соціального контексту системи вищого порядку. Дещо поверхневим видається підхід, за якого здійснюється співвідношення конфлікту та спору, оскільки в знаменник таких понять виноситься питання «протиборства сторін», яке буде проаналізовано нижче.

І.Е. Черняхович здійснив спробу розмежувати поняття «публічно-правовий спір» із суміжними поняттями, зокрема «публічно-правовий конфлікт», «державно-правовий конфлікт», «адміністративно-правовий спір», наголошуючи на тому, що формалізація конфлікту дає підґрунтя для розкриття його загальних рис, виокремлення моделей протікання, наслідків і головне – виявлення впливу на суспільні відносини, не охоплені зіткненнями інтересів, але такі, що реагують на появу та протікання конфлікту в одній площині відносин. Однак публічно-правовий спір пропонує визначити як *спір* (курсив авт.) щодо рішення, дій чи бездіяльності суб'єктів публічно-правових відносин, в якому одна із сторін є об'єктом публічно-правового впливу, а інша має публічно-владні повноваження та є носієм правового обов'язку або в якому обидві сторони наділені публічно-владними повноваженнями. Поряд із таким авторським поняттям наведено ще одне трактування публічно-правового спору як категорії адміністративного судочинства: юридичний конфлікт, що виник між органом публічної адміністрації під час реалізації ним владних повноважень та фізичною чи юридичною особою, права якої порушено діями чи бездіяльністю органу публічної адміністрації [14, с. 108, 111]. Варто констатувати, що автор дещо заплутався в юридичних термінах та конструкціях, оскільки, по-перше, визначення явища публічно-правового спору здійснює одночасно крізь призму понять «спір» у першому випадку, в другому – «конфлікт», не розмежовуючи їх при цьому, як це було заявлено в завданнях публікації. По-друге, в першому визначенні вказує на тому, що одна із сторін є *об'єктом публічно-правового впливу* (курсив – авт.), відповідно, вченим використано «радянський підхід» до розуміння сутності та змісту державного управління як керованого впливу суб'єкта управління на об'єкт. За таких обставин можливо вказати на відсутність передумов реалізації принципів здійснення адміністративного судочинства (на засадах рівності всіх учасників судового процесу, змагальності сторін тощо [15]). По-третє, в другому визначенні автор ототожнює конфлікт зі спором та вказує, що такий конфлікт

виникає між органом публічної адміністрації під час реалізації ним владних повноважень та фізичною чи юридичною особою, права якої порушено діями чи бездіяльністю органу публічної адміністрації. Незрозумілим є положення щодо виникнення конфлікту чи то внаслідок порушення діями чи бездіяльністю органу публічної адміністрації прав фізичної чи юридичної особи, чи внаслідок реалізації органом публічної адміністрації владних повноважень, оскільки дві конструкції вживаються в одному понятті одночасно. По-четверте, поза увагою автора залишається предмет спору (чи конфлікту) в результаті такої форми діяльності публічної адміністрації, як адміністративне нормотворення та видання актів індивідуальної дії, укладання адміністративних договорів.

Відразу варто зазначити, що категорії «конфлікт» та «спір» у вітчизняній науці використовуються, так би мовити, на «інтуїтивному рівні» (спір – адміністративний, порядок вирішення – адміністративний, суд – адміністративний), з урахуванням забезпечення зручності застосування.

Н.Б. Писаренко, В.А. Сьоміна в монографії «Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення)» зазначають, що звернення до конструкції «адміністративно-правовий спір» є виправданим, оскільки названа категорія може об'єднувати ознаки, характерні для правових конфліктів, розв'язання яких як у судовому, так і адміністративному порядку (досудовому) потребує запровадження спеціальних правил [16, с. 8]. Такий висновок сформульований за результатами дослідження відомого вченого Д.М. Чечота, що обґрунтував підхід, за якого правовий конфлікт особи з державою проявляється крізь поняття «адміністративно-правовий спір» [17]. Екстраполюючи підхід, сформульований у радянській правовій доктрині, автори монографії вказують на те, що спір вважається адміністративним у разі, коли правове питання, яке складає його зміст, стосується адміністративного права. Однак у наступному абзаці констатується положення про те, що спори виникають ще й у межах комплексних чи спеціальних галузей права тощо, які є похідними або щільно пов'язаними з правом адміністративним (курсив авт.). Відтак адміністративно-правовий спір у вузькому значенні – конфлікт, що виник із адміністративно-правових відносин, у широкому – пов'язаний із правовідносинами будь-якої галузевої належності, однак зумовлений управлінською діяльністю представників влади [16, с. 10, 11]. По-перше, варто констатувати, що під час формулювання даного поняття не використовуються конструкції, до прикладу, «державне управління» – відносини, зумовлені управлінською діяльністю, «суб'єкти владних повноважень» – представники влади, «публічно-правові галузі права» – галузі права, які є

похідними або щільно пов'язаними з правом адміністративним. По-друге, в основу поняття «адміністративно-правовий спір» ставиться теза про «правовий конфлікт особи з державою», яка є категорією очевидно розмитою, а її правову природу варто ще доводити. Вважаємо, вдалим прикладом конфлікту особи з державою (керівництвом країни, окремими особами, тощо) є «Сврореволюція» («Революція гідності») як національно-патріотична протестна акція проти корупції та вектора зовнішньополітичної діяльності [18], що не має нічого спільного з адміністративним чи іншими видами правового спору. По-третє, дотримуючись усталеного визначення «адміністративно-правовий спір», авторам довелося представити його поняття в широкому та вузькому значенні (курсив. – авт.). Однак підхід, що визначає аналізоване поняття крізь призму галузевої належності, також навряд чи витримає критику, оскільки мова йде не про характер відносин (у першому випадку), а про особливості їх правового регулювання нормами саме адміністративного, а не іншої галузі публічного права. В результаті такої констатації виникає проблема визначення поняття «конфлікт» та кореспонденції його з поняттям «правовідносини» (останнє використано для характеристики так званого «широкого підходу»).

Т.О. Мацелик констатує наявність двох методологічних концепцій щодо розуміння адміністративно-правового спору, представлених радянським вченим С. Поповичем [19, с. 507–509]: формальну та матеріальну. В межах формального підходу адміністративно-правовий спір розглядається як спір, вирішення якого покладено на адміністративні суди, чи коли поняття спору визначається крізь призму особливої процедури, завдяки якій він вирішується. Сутність матеріальної концепції виходить із особливостей суб'єктивного складу (так званий «суб'єктивний підхід») або з характеру матеріально-правових відносин, які являють собою предмет спору (так званий «предметний підхід») [20, с. 52]. Поряд із такою констатацією автори наведеної наукової публікації стверджують, що найбільш обґрунтованою позицією є розуміння поняття спору як різновиду юридичного конфлікту. Такі висновки ґрунтуються, знову ж, на доводах Н.Ю. Хаманьової [21, с. 30]. Однак серед основних характеристик (ознак) адміністративно-правового спору виділено: юридично значимі дії його учасників, специфічний статус учасників – обов'язкова наявність суб'єкта владних повноважень як однієї зі сторін. Відповідно, адміністративно-правовий спір – це різновид публічно-правового спору, який виникає лише з юридично значимих дій його учасників, спрямований на реалізацію та захист прав, свобод і законних інтересів, а також виконання обов'язків особи, характеризується наявністю протиріч сторін,

викликаних конфліктом інтересів у сфері публічно-правових відносин або незбіганням поглядів на законність і обґрунтованість дій органів публічної адміністрації, юридичною основою спору є гарантована законом можливість захисту прав, свобод чи законних інтересів особи [20, с. 53]. Цінним у визначенні поняття такого виду спору є наголос на юридично значимих діях його учасників, що дозволяє вказати на «момент та межі функціонування такого явища» у правовій площині. В якості критичних зауважень можливо вказати на такі положення: коло відносин, що регулюється представленим поняттям, виходить за його межі, оскільки автори наукової публікації вказують на категорії, що складають зміст такого поняття: «реалізація прав, свобод і законних інтересів», «виконання обов'язків особи». В межах визначення використовують додаткові ознаки, які мали б характеризувати поняття, а не опосередковано відноситися до нього: *наявність протиріч сторін, викликаних конфліктом інтересів у сфері публічно-правових відносин, незбіганням поглядів на законність і обґрунтованість дій органів публічної адміністрації* (курсив – авт.). Окремо варто акцентувати увагу на тому, що вказані ознаки представлені у вигляді самостійних, не ідентифікованих у межах публікації понять, які вносять додаткову складність у розуміння вказаного виду публічно-правового спору.

О.В. Кузьменко (Адміністративний процес у парадигмі права, 2006 р.) в загальнотеоретичному вимірі сформуvala підхід, за якого адміністративний процес розглядається як діяльність публічної адміністрації із задоволення публічних інтересів громадян, що дозволило вивести сприйняття такого явища за межі радянської правової доктрини, яка концентрувала дослідницькі зусилля на питаннях юрисдикційного та судочинського характеру. Власне вказаний доробок став важливим напрямом подальших досліджень, зосереджених на проблематиці формування адміністративного процесуального права. Приналежно до систематизації знань та виділення концептуальних положень, цінних для доктрини спору в публічно-правових відносинах, є висновки, що ґрунтуються на критерії упорядкування змісту адміністративного процесу, який становлять адміністративні провадження, об'єднані за критерієм наявності чи відсутності спору: конфліктні та неконфліктні [22, с. 8, 13]. Вказані твердження спонукають до роздумів про межі використання категорії «конфлікт» під час характеристики явища «спір», оскільки останнє не є системоутворюючим для адміністративно-деліктного провадження, на відміну від адміністративно-позовного, хоча й складно заперечити факт присутності у знаменнику категорії «конфлікт» у характеристиці названих видів

проваджень. Знову ж, розкриваючи сутність провадження з розгляду скарг громадян відповідно до положень сучасної публічно-правової доктрини, даний вид провадження передбачає наявність спору, що вирішується в досудовому чи адміністративному порядку (*названі наукові положення стали ґрунтом для низки наукових пошуків*). Очевидною є наявність конфлікту в основі даного провадження (*мова йде про підстави та мету здійснення такого провадження: підстава – наявність конфлікту, мета – його вирішення, висновок робиться, слідуючи методу формальної логіки*), не вказує на один із ключових детермінант – змагальність сторін у розгляді справи [23, с. 354]. Вказаний аналіз спрямований на можливість формування новітнього напрямку дослідження, в основі якого перебуває теза про самостійність категорії спору, а не про її похідний характер, принаймні від категорії «конфлікт».

На користь безперспективності розвитку положень щодо формування поняття спору у сфері публічно-правових відносин як форми конфлікту вказують й положення дослідження В.М. Бевзенка («Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України», 2010 р.), який здійснив спробу вирішення проблем участі суб'єктів владних повноважень в адміністративному судочинстві України. В розрізі наведеної наукової праці вчений доводить, що в основі визначення категорії «суб'єкт владних повноважень» є факт вчинення органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовою чи службовою особою, іншим суб'єктом однієї з таких функцій (дій): 1) управлінського змісту; 2) регуляторного змісту; 3) сервісно-обслуговуючого змісту; 4) загально організаційного змісту; 5) примусового змісту. Дане твердження дає змогу виділити коло відносин, що стають предметом спору у сфері публічно-правових відносин, із урахуванням ознак запропонованих автором. Окремо варто акцентувати увагу на тому, що дослідження проведено з огляду на потребу захисту й забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб, прав і законних інтересів юридичних осіб у порядку адміністративного судочинства, внаслідок чого серед пропозицій є необхідність закріплення обов'язку суб'єктів владних повноважень, незалежно від позиції сторони, яку він займає, забезпечувати надання допомоги протилежній стороні [23]. За такого підходу спір у сфері публічно-правових відносин має розглядатися крізь призму законності в діяльності суб'єкта владних повноважень, а не крізь призму конфлікту (протистояння) сторін. До того ж, суб'єкт владних повноважень, дотримуючись принципу змагальності в адміністративному процесі, повинен доводити законність виданих ним рішень,

здійснених дій чи допущеної бездіяльності, а не переслідувати мету «виграти протистояння» (справу) [23]. Вказане твердження слідє також із положень щодо розуміння публічного інтересу, який, як відомо, не завжди (не в повному обсязі) співпадає з приватним інтересом.

Висновки. Формулюючи положення про сутність та зміст, зокрема представляючи поняття «спору в публічно-правових відносинах», автори проаналізованих робіт використовують здебільшого суміжні поняття. Варто констатувати, що конфліктна теорія виникнення правового спору не виправдовує виклики сьогодення, оскільки в поняттях, що проаналізовані, не виділяється коло «правових» чи адміністративних, податкових конфліктів. Відповідно, не проводиться розмежування вказаних понять. Наукові пошуки зводяться до вживання понять спору та конфлікту як аналогічних за змістом без належного аналізу їх співвідношення, що призводить до плутанини у визначенні інструментів (форм) вирішення спорів. Прикладом може слугувати вирішення спору інструментами адміністративного судочинства. Він ілюструє, по-перше, виникнення відносин, що складають предмет спору (спірні відносини), виникнення процесуальних правовідносин у результаті звернення до адміністративного суду з позовом про вирішення справи по суті спору, що виник. Таким чином, можливо допустити, що на стадії прийняття справи до розгляду конфлікт «вичерпується» (принаймні з правової точки зору), оскільки вирішення такого спору опосередковується законністю дій (бездіяльності), рішень відповідача, а прийняття рішення у справі не обов'язково задовольняє позовні вимоги позивача. Відповідно, навіть якщо припустити наявність конфлікту під вирішенні спору, то такий конфлікт буде характеризуватися як «статичний» (у правовому сенсі), а відтак його ознаки не впливають на зміст спору, що виключає їх тотожність. На користь самостійності поняття спору вказують й нормативно визначені правила та принципи його вирішення. Насамкінець, варто акцентувати увагу на семантичних відмінностях вказаних понять.

Піднята на поверхню проблематика потребує більш ґрунтовного дослідження і буде висвітлена в подальших наукових публікаціях.

Література

1. Правова доктрина України : у 5 т. Харків : Право, 2013.
2. Публічно-правова доктрина України / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2013. Т. 2. 864 с.
3. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Теоретико-правові засади адміністративного судочинства: проблеми і перспективи. *Публічно-правова доктрина України*. 2013. Т. 2. С. 328–348.

4. Хаманева Н.Ю. Административно-правовые споры: проблемы и способы их разрешения. *Государство и право*. 2006. № 11. С. 5–13.

5. Зеленцов А.Б. Административно-правовой спор (теоретико-методологические подходы к исследованию). *Правоведение*. 2000. № 1. С. 68–79.

6. Стариков Ю.Н. От административной юстиции к административному судопроизводству. Воронеж, 2001. 144 с.

7. Лупарев Е.Б. Административно-правовые споры : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.14 / Воронеж, 2003. URL : <https://www.twirpx.com/file/572744/>.

8. Саркисов А.К. Конфликты в сфере налоговых отношений: теория и практика правового разрешения : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.14 / Москва, 2006. URL : <http://www.dslib.net/admin-pravo/konflikty-v-sfere-nalogovyh-otnoshenij.html>.

9. Сухарева Н.В. Административно-правовые споры в сфере экономики. *Право и экономика*. 2001. № 4. С. 45–49.

10. Лупарев Е.Б. Общая теория правового спора в свете изменений административно-процессуального законодательства Российской Федерации. *Административное право и административный процесс. Вестник Краснодарского университета МВД России*. 2017. № 2(36). С. 115–117.

11. Жернаков М.В. Податкові спори: реформування механізмів вирішення : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Національний університет державної податкової служби України. Ірпінь, 2015. 396 с.

12. Способи вирішення публічно-правових спорів з органами влади : практичний посібник / Л.Б. Сало, І.Я. Сенюта, Н.Є. Хлібороб, А.М. Школик. Дрогобич : Коло, 2009. 112 с.

13. Рябенко О.П. Категорія «публічно-правовий спір»: розмежування конституційної та адміністративної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. № 4-5. 2011. С. 174–178.

14. Черняхів І.Є. Поняття публічно-правового спору та його розмежування із суміжними поняттями «публічно-правовий конфлікт», «державно-правовий конфлікт», «адміністративно-правовий спір». *Приватне та публічне право*. 2018. № 2. С. 108–112

15. Кодекс адміністративного судочинства України : кодекс. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

16. Писаренко Н.Б., Сьоміна В.А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення): монографія. Харків : Право, 2011. 136 с.

17. Чечот Д.М. Административная юстиция (теоретические проблемы) [Текст]. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1973. 135 с.

18. «Євромайдан». URL : <https://uk.wikipedia.org>.

19. Попович С. Административное право : [учебник] / [пер. с сербохорватского]. Москва : Прогресс, 1968. 544 с.

20. Мацелик Т.О., Параниця С.П. Адміністративно-правовий спір як категорія правового спору. *Юридичний вісник*. 2010. № 4(17). С. 51–55.

21. Хаманева Н.Ю. Теоретические проблемы административно-правового спора. *Государство и право*. 1998. № 13. С. 28–32.

22. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. 404 с.

23. Бевзенко В.М. Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків. 2010, 433 с.

Анотація

Тильчик В. В. Споры у сфері публічно-правових відносин: окремі теоретико-правові проблеми конфліктного підходу до визначення поняття. – Стаття.

У статті проведено огляд основних підходів до теоретичного формування поняття «спір у сфері публічно-правових відносин». Окремо увага акцентується на конфліктному підході до встановлення сутності та змісту вказаного поняття. Здійснено короткий огляд досліджень, в яких розвивається підхід, за якого спір визначається як конфлікт, що вирішується за допомогою інструментів адміністративного судочинства. Критично оцінені положення, що містяться у вітчизняній правовій науці про спір у сфері публічно-правових відносин, та сформульовано основні напрями переосмислення існування даного феномену в межах правової дійсності.

Ключові слова: адміністративне судочинство, конфлікт, правовий спір, сфера публічно-правових відносин, спірні відносини, правовий конфлікт.

Аннотация

Тильчик В. В. Споры в сфере публично-правовых отношений: отдельные теоретико-правовые проблемы конфликтного подхода к определению понятия. – Статья.

В статье проведен обзор основных подходов к теоретическому формированию понятия «спор в сфере публично-правовых отношений». Отдельно внимание акцентируется на конфликтном подходе к установлению сущности и содержания указанного понятия. Осуществлен краткий обзор исследований, где развивается

поход, при котором спор определяется как конфликт, решаемый с помощью инструментов административного судопроизводства. Критически оценены положения, содержащиеся в отечественной правовой науке о споре в сфере публично-правовых отношений, и сформулированы основные направления переосмысления существования данного феномена в пределах правовой действительности.

Ключевые слова: административное судопроизводство, конфликт, правовой спор, сфера публично-правовых отношений, спорные отношения, правовой конфликт.

Summary

Tylchuk V. V. Disputes in the sphere of public law relations: separate theoretical and legal problems of a conflict approach to the definition of a concept. – Article.

The article reviews the main approaches to the theoretical formation of the concept of “dispute in the area of public-legal relations”. Separately, attention is focused on the conflict approach of establishing the essence and content of the concept. A brief overview of studies in which the evolution of the approach in which the dispute is defined as a conflict solved by means of administrative legal proceedings is carried out. Critically evaluated provisions developed within the framework of domestic legal science about the dispute in the area of public-legal relations and formulated the main directions of rethinking the existence of this phenomenon within the limits of legal reality.

Key words: administrative justice, conflict, legal dispute, sphere of public-legal relations, controversial relations, legal conflict.